

GAVĖNIA – ISTORIJA, PRASMĖ, PRAKTIKA

Pirmosios užuominos apie Gavėnią mus pasiekė iš IV a., Nikėjos susirinkimo dokumentų.

Nuo pat pradžių Gavėnia - keturiasdešimties dienų pasiruošimo Velykų šventei laikotarpis (Quadragesima). Nuo sekmadienio po Pelenų dienos iki Didžiojo Ketvirtadienio imtinai kaip tik yra toks dienų skaičius. Iš pradžių Gavėnia apėmė būtent šį laikotarpį. Didysis Tridienis jau neįėjo į Gavėnią, o buvo švenčiamas kaip viena, Viešpaties perėjimą iš mirties į gyvenimą mininti šventė.

Per Gavėnią tikintieji dažniau rinkdavosi pasiklausyti Dievo žodžio ir vyskupo pamokymų, kartu melstis. Tokie susirinkimai dažniausiai vykdavo trečiadieniais ir penktadieniais. Gavėnios pradžioje būdavo išrenkami katechumenai, kuriuos krikštydavo Velyknakčio apeigose. Todėl visiems tikintiesiems Gavėnia tapo krikšto sąmonės atnaujinimo laikas.

Gavėnia geriausiai tikdavo ir “kanoninei atgailai”. Atgailos laikas prasidėdavo trečiadienį prieš pirmąjį Gavėnios sekmadienį. Atgailautojams ant galvos užberdavo pelenų, todėl šis trečiadienis gavo Pelenų dienos vardą. Visa bendruomenė prisidėdavo prie atgailos tų žmonių, kurie maldavo Dievo gailestingumo ir Bažnyčios atlaidumo, ir už juos meldavosi.

Nuo VI a. Romoje tikintieji Gavėnios pamaldoms pradėjo rinktis beveik kiekvieną dieną. Jie susiburdavo į vieną bažnyčią ir procesijos būdu eidavo į kitą, vadinamąją “stoties” (statio) bažnyčią. Įsigalėjo nuomonė, kad Gavėnia visų pirma yra pasninko metas, kunigai ragino žmones daryti atgailą už nuodėmes, organizavo atgailos ir pamaldumo procesijas, pavyzdžiui, Kryžiaus kelių. Būdingiausias Gavėnios elementas - Dievo žodžio klausymas. Ir ne tiek asmeniškai jį skaitant, kiek dalyvaujant tikinčiųjų maldos susibūrimuose.

Konkretus ženklas, kad žmogus nori žengti atsinaujinimo keliu, yra praktiški darbai, kuriuos pasiūlo bendruomenė arba kiekvienas asmeniškai pasirenka. Pagal oficialią tvarką toks praktiškas veiksmas yra susilaikymas nuo mėsos Gavėnios penktadieniais. Šiuo laikotarpiu tikintysis turi jaustis Dievo tautos nariu, kartu su Bažnyčia iš naujo eiti katechumenato ir atgailos keliu, kad geriau suprastų velykinę Kristaus paslaptį, giliau suvoktų savo paties krikšto reikšmę, uoliau atsilieptų į savo krikščioniškąjį pašaukimą.

Todėl tikintieji skatinami Gavėnios laiku aktyviai dalyvauti Bažnyčios liturgijoje, bendradarbiauti savo bendruomenės karitatyvinėje veikloje, atgailos praktikose, įsitraukti į sielovadinę ir apaštalinę veiklą, kuria siekiama ugdyti bendruomenės narius ir evangelizuoti nutolusius nuo Bažnyčios.

Per Gavėnią ypač tinka daugiau laiko skirti Šventojo Rašto skaitymui, intensyvesnei maldai, ieškoti tinkamų ir prasmingų “atgailos” darbų. Svarbiausia, kad šie darbai vis labiau išlaisvintų nuo to, kas trukdo kelyje į Dievą, ir ugdytų veiklią artimo meilę.